

Д Р. Д А Н И Л О М Е Д А К О В И Ћ

(НЕКРОЛОГ.)

5. (17.) новембра 1881. преминуо је у Загребу Данило Медаковић, познати српски публициста и књижевник.

Данило Медаковић родио се 17. (29.) децембра 1819. у Зрмањи, селу у бившој личкој граничарској регименти на далматинској граници. Како се родио на дан пророка Данила, тако му и дадоше на крштењу име Данило. Отац му је био мален царински чиновник. Основне школе свршио је у војничкој крајини. Ове школе нису тамо биле српске, него немачке, па како је бечка влада ишла за тим, да се православни Срби по што по то преведу у јединоспасавајућу римску веру, то све до најновијега времена у хрватској крајини није било православних српских школа, а српско име систематски се прогонило и гушило. Православни Србин звао се тамо „влах“, а српски језик био је „нашки“ језик (јер о „хрватству“ почела се реч истом у последње време). На срећу постаде горњокарловачким владиком жарки родољуб српски Лукијан Мушицки. Дивни овај Србин и владика лати се са свом ватром свога песничкога духа да подигне православље и српство у хрватској крајини. Он заведе богословску школу, у којој је лично предавао науке, те изведе из ње и посла у народ младе свештенике, утврђене у православљу а свесне Србе. За православне ђаке у граничарским немачким школама изради, да могу учити православни катихизис.*) Школа, у којој се Данило Медаковић учио немштини, доби православнога катихету у лицу ученика Лукијанова, младога попа Мандића. Медаковић ми је причао, на какав је практичан начин поп Мандић у часку освестио све катихумене, да су Срби а не Власи. „Како ти је име?“ запита на првоме часу најближега малог „влаха“ из Лике. Кад му онај

*) Још 1841. школске године, ја сам с осталим православним ђацима у нормалној главној школи у Варадину, учио римски катихизис на немачком језику на срамоту митрополиту карловачком и новосадском владци, непосредним суседима Варадина града.

каза, како се зове, запита га поп Мандић даље: „А шта си ти?“ Чим катихумен одговори да је „влах“, већ је и добра ђушка катихетина била реплика на одговор. „Србин си, јадниче, какав влах!“ поучи га уз то поп Мандић и ова поука била је тако успешна, да се ни један „влах“ не нађе више међу катихуменима, него сви весело исповедише, да су Срби.

Кад је уз оваквог катихету свршио основну школу, оде Медаковић у задарску гимназију. Тамо му се поглед знаменито раширио, а српско родољубље дошло је до потпуне свести баш у по онога притиска, који је све до 1848. г. у хрватској крајини и у Далмацији на свему био, што је српско и православно било. Особито га је дубоко дирнуло поступање тадашњег далматинског гувернатора Лилијенберга и ћесарских власти, који су предали били, да православне Србе далматинске што пре поунијате или покатоличе. Због гладне године наредили су, те су се у дринишком крају друмови градили, јаво би се сиротини дало прилике, да што заради и себе прехрани. Православнима су само тако давали учешћа у овој заради, ако ће да се поунијате. На овај начин, који се не да квалификовати, превели су неколико стотина душа на латинску веру.*) Кад је Данило Медаковић 1838. год. свршио гимназију, не хте више тамо остати, где је грех био бити Србин и православан, него с енергијом, којом се нарочито наши Личани одликују, дигне се он у српску кнежевину. На коњу прејезди Хрватску и Славонију, у Срему у клименташком селу Хртковцима прода коња и на Шапцу пређе у „обетовану земљу“ Србију.

Тада је столица српског кнеза била у Крагујевцу. Тамо оде Медаковић и ступи као чиновник у кнежевску канцеларију. Плата му је била малена, али је живот у Крагујевцу био тако јефтин, да је могао и коња свога имати, на коме би шетње ради јахао по красивој околини крагујевачкој. Радо би се Медаковић сећао свога живота крагујевачког и том приликом обично би причао, како је једном изјахао био из Крагујевца и на лепој ливади под дрво спустио се и дао се у пријатни дремеж, из кога га пробудише два сељака, који онуда пролазише и застадоше код млада човека у необичном „немачком“ оделу. Жмурећи слушао им је Медаковић разговор, те како нису могли да се досете, какво је зело био његов цилиндар, који је он о суху једну грану обесио био, докле се зацело промућурнији међу њима дови и томе, рекавши за цилиндар, да ће бити каква тенцера.

*) Ова бедница тек су 1849 могли доћи натраг у православље.

Кнезу Милошу особито се допао млади Медаковић са његове способности, разборитости и озбиљности. Кад је кнегињу Љубицу слао у Темишвар са беговима Миланом и Михаилом, који су тамо ишли ради науке, одабрао је Милош Медаковића, да буде кнежевима као домаћи учитељ. По повратку из Темишвара опет је Данило дошао у кнежевску канцеларију и одатле у попечитељство финансије. Од тога времена датовало се његово ближе познанство и пријатељство са Јованом Гавриловићем, потоним регентом, и ова ова мужа остала су увек у пријатељском одношају, коме је основ био у узајамном искреном поштовању. Као столоничелник пратио је Медаковић кнеза Михаила, кад је овај приморан био да Србију напусти и у Аустрију пређе.

У Аустрији задржао је кнез Милош Медаковића у своме двору као секретара. У ближем сношају, у који је сада ступио са старим кнезом, дала се Медаковићу најлепша прилика, да овога необичнога човека позна. Није могао да се надиви оној ђенијалности, са којом је Милош проицавао и пресуђивао политичне послове европске. Говорио ми је често о томе, наводећи многе карактеристичне црте о кнезу Милошу. Уз други секретарски посао била је Медаковићу дужност, да кнезу чита новине. Особито су Милоша занимале дебате у тадашњем француском парламенту. Медаковић му је читао француске и немачке новине одмах на српски превodeћи их, па како није било могуће, да му превод и стил увек буде без мане, то би кад и кад, код каквог књижастијег периода, запитао кнеза, да ли је разумео; али је кнез увек схватио био прави смисао. Читајући једном кнезу из *Журнала де Деба* парламентарне расправе, наиђе Медаковић, како је вितिја један навео цитат из Фенелона: *Le peuple est toujours peuple*, што Медаковић преведе са: *Народ је увек народ*, па настави читање. „Како оно рече?“ запитаће ту кнез. Медаковић му одговори: „Народ је увек народ“. Стари кнез похута, сети се ваљда и сам свога искуства са „народом“, па онда рече: „Право вели — рита рита! Читај даље!“

Као секретар пратио је Медаковић кнеза Милоша, кад је овај једнога лета путовао по Немачкој своје забаве ради. Да је и са тога пута било пуно да се прича о кнезу Милошу, то није иначе ни помислити код онога самониклога Шумадинца. На том путу походише и Валхалу, пантеон славних Немаца, који је крај Дунава испод Регеншпурга на једној главици подигао баварски краљ Лујвик и у који је узео још и неке руске војводе. Као што је познато, у Валхалу не пуштају људе у обичној обући, него ко хоће да је види, мора навући нарочите сапоге, што их тамо имају у приправ-

ности. Пошто све савесно прегледаше и из Балхале изађоше, рећи ће кнез Милош за краља Лудвика: „Баш је прави вантрзало!“

1845. године кнез Милош одобри Медаковићу, да оде у Берлин и да доврши своје научно изображење. Успех томе био је, да је Медаковић 1847. године положио докторат философије. Докле се Медаковић у Берлину бавио, поверио му је господар Јеврем Обреновић надзор и руковођење свога сина Милоша, оца светлог нашега господара Милана. Бољим рукама није ни могао поверити свога јединца и Медаковић је са овом својом савесношћу и озбиљношћу називао Милоша Јевремовића, кога је бујна младост лако могла у туђини и на странпутице одвести

Кад се крајем 1847. године вратио из Немачке, узајми Медаковић доваца од господара Јована Обреновића и купи Јанковићеву печатњу у Новом Саду, па науми издавати политичне новине. Бавећи се у Бечу око набављања брзотиска и словоливнице, букне онај велики покрет, који ће да захвати и наш народ. Коста Богдановић, лични и начелни пријатељ Медаковићев, покрене у Ценици свој *Вјестник*, у коме се мушки стане заузимати за права српскога народа. Међу тим Медаковић сиђе у Нови Сад и у његову печатњу премести Богдановић свој лист. Догађаји се стану међу аустријским Србима са великом брзином развијати. *Вјестник* је био гласило народних тежња, па и Медаковић се почео у њему свла онда јављати. Кад у мају 1848. године околности узеше посве озбиљан вид, пресели он своју печатњу у Карловце и стави се на расположење патријарху Јосифу Рајачићу и главном одбору српском. Тиме је српској ствари учинио неопценену услугу. Кад је други дан духова ћесарска војска из Варадина ударила на Карловце, да растера српски главни одбор, није Медаковић каснио стати са пушком у руци у ред народних бораца. Како је Богдановић морао народним послом отићи, то је неко време Медаковић био фактични уредник *Вјестника*, који је тада био орган главног одбора. Међу тим је положај неспремних и неоружаних Србаља бивао све тежи и опаснији. Крајем јулија посла патријарх Медаковића у Трст до тамошњих великих трговаца српских ради потребна новца и у Загреб до бана Јелачића за потребно оружје и муницију, као и да га позове, да једном прелази Драву. Бан је заиста после мало недеља дана прешао Драву са крајишничком војском, ако то и није учинио на патријархово наваљивање, него на налог из Беча; а што се тиче оружја и муниције, дао је бан Медаковићу препоруке за државне фабрике, но с тиме није никакве користи било. Са овога свога посланства врати се Медаковић у Карловце са половним успехом.

Вративши се из Загреба и Трета, настане Медаковић око уређења своје печатње. Како је Буковчанима, као члановима варадинског комуњитета, било још слободно да уз неке услове могу долазити у Варадин и у Нови Сад прелазити, то је мој брат, докле је то можно било, кријумчарећи доносио из новосадске словолитнице слова за Медаковићеву печатњу, тако да кад је Варадин у октобру 1848. године и за Буковчане био затворен, печатња Медаковићева била је прилично снабдевена најпотребнијим стварима. Али је у Новом Саду остало још доста ствари од печатње, као и словолитница, па је и пропало, кад су Мађари 1849. године порушили и спасили Нови Сад.

У то доба било је у Карловцима доста младих Србаља из свију крајева. Од ових Србаља склопи Медаковић «Друштво Српскога Напретка» и помоћу тога друштва, коме је он први председник био (председници нису били стални) покрене новембра 1848. године политички лист *Напредак*, који је излазио недељно најпре два пута а после три пута.

За цело ће се са мном још многи сећати оног упечатка, који је међу Србима учинио лист *Напредак*. Српске новине дотле су троме у кретању биле, споре у мислима, говор им се пре могао штрбецањем назвати. Ако су се београдске *Српске Новине* одликовале званичном сухопарношћу, нису *Српске Новине* Тоше Павловића ни најмање биле дорасле ситуацији. *Вјестник* је био орган главног одбора, али управо био је сироче, нити је имао права уредника; међу тим ни свечани стил Богдановићев са његовим квадриемембрисима из старе школе није могао наћи у народу оног одјека, који је потребан за идеје бурних времена.*) Ту дође Медаковић са *Напретком*. Он погоди, како треба Србину писати, ако ћеш да те разуме; он знаде народу таквим језиком говорити, да је сваки његов читалац не иначе него мислио, да што се њему одавна врло по памети, то је тамап погодио и *Напредак*. Одзив овога листа у народу био је врло велик, нити је ту што сметало, што је печатан био Вуковим правописом.**) У оном важном времену заборавили су људи на јоге и на јерове, па и сами најватренији приврженици Светићеве нису се устручавали читати Медаковићеве новине.

*) Богдановићу су при првом његовом књижевном послу у Српском Летопису пребацили тамност стила и замршену логику, и он се ових мана није никад могао сасвим да отресе.

**) *Напредак* је у оште био први српски лист, који је печатан Вуковим правописом.

Али тадашње прилике у новорођеном Војводству нису биле за развитак књижевности и журналистике. Са пролећем 1849. године наступио је час одсудне борбе у Мађарској. Притешњаван и на северу од руске војске, која је дошла да спасе хесарију, Мађари су гледали да што пре сврше са Србима, те да би могли већој опасности тим боље одупрети се. У Карловцима није било довољне сигурности за прављење српскога војводства и оно се мораде оданде преселити у Земун. Не остаде друго ни Медаковићу, него да своју печатњу пресели у Земун; али је ту тада тако мало простора било, да је печатњу морао на једној лађи наместити. Осећајући се уз руску помоћ сигуран са коначним исходом целог метежа, поче се бечки дух међу тим и међу Србима јаче разметати. Медаковић је у свом *Напретку* мушки устао за народна права, али ће брзо искусити, да се то у Бечу нерадо слуша. Због једног чланка затворише га у мају 1849. г. у земунски контумац, одакле га после неколико дана са стражом отправе у Руму, где је тада био главни стан бана Јелачића. Како у Руми није било места, где би се преступници тога рода могли притворити, тође Медаковић морао са својим стражарем да стоји под ведрим небом, докле га није бан пустио на слободу, што је на скоро било. Докле се Медаковић тако у Руми против своје воље бавио, лепо су се спрам њега владали тамошњи Србљи, особито честити Лакић.

Али је *Напретку* био крај.

Кад се у земљи мир повратио, обратио је Медаковић главну пажњу својој печатњи. Анормалне године 1848. и 1849. јако су га пореметиле у материјалном погледу, тако да је тек после неколико година могао доћи до равнотеже у својој економији. Докле је у Земуну био, издао је Доситијева дела у десет књига. Издање ово учињено је према Возаревићевом, само је много јефтиније било (5 фор. ср. спрам Возаревићевих 12 фор. ср.). Леп и топал му је предговор, што га је написао био за ово издање. Брат Данила Медаковића, Милорад, који је у Црној Гори провео био неколико година као ађутант владике Рада (Петра II), дошао је био међу тим у Земун и покренуо неполитични лист *Војвођанку*. У овај лист писао је Данило под шифром ју многе чланке, који су се врло радо читали у народу. У октобру 1851. г. покрене Милорад у Темишвару политични лист *Јужну Пчелу*, у коме се и Данило почешће јављао, а кад се *Јужна Пчела* набрзо пресели у Нови Сад, куда је Данило међу тим пренео био из Земуна своју печатњу, стане он на овом листу много више радити. Најпосле престаде *Јужна Пчела* у јунију 1852. године, а у јулију покрене Данило Медаковић по-

литични лист *Српски Дневник*, који је у српској журналистици добио епохално значење.

Тадашње прилике нису нимало zgodне биле за новинарско предузеће у Новом Саду. Варош ову разорили су Мађари и тек се почела по мало подизати из пепела и из развалина. Новосадско становништво још је флукуисало. Многи главни грађани још се нису вратили на своја порушена огњишта, с друге стране многи су странци навалили у Нови Сад Све је још у почетку било. Што је главно за новинара, Нови Сад није тада имао ни поште ни телеграфа. И једно и друго било је у Варадину, што је и по летњем лепом времену незгодно било, а кад је време ружно било, кад су мост на Дунаву скинули, кад је лед Дунавом ишао, остајао је Нови Сад по више дана без икакве поштанске свезе с осталим светом. Чисто се не може да верује, да Нови Сад, који је 1748. године постао слободном и краљевском вароши, који је 1848. године имао 18,000 становника, да тај Нови Сад после сто година варошкога живота није имао ни поштанска звања!*) Али је сама природа упућивала Србе у јужној Мађарској, да у Новом Саду начине средиште своје народном животу. На средокраћји Срема и Бачке, у по богата предела, на средини многих и честих богатих села српских, на главном прелазу између Бачке и Срема, у близини Баята, столица епископа, близу митрополитске столице, Нови Сад је са својим усталачким родољубним српским становницима као створен, да се у њему сучицу струје народнога живота. И Медаковић, са својим српским срцем, које је осећало сваки дах народни морао је одмах видети сву важност Новог Сада по српство у јужној Мађарској, за то је 1848. године своју печатњу прво тамо наместио и опет је у Нови Сад пренео, чим су то прилике поље допуштале.

Већ уз *Јужну Пчелу*, кад се у Нови Сад преселила била, почео је излазити недељно редован књижевни додатак. Кад је Медаковић покренуо *Српски Дневник*, он је с обзиром на књижевне потребе долавао *Седмицу*, као недељни прилог забавна и проучна садржаја. Али цела та ствар није тако лако ишла. Пуно је ту било невоља и неприлика да се савладају. На пр. сама ствар са каузијом, која се по тадашњем закону за политичне новине изискивала, отегла се преко сваке мере. Милорад Медаковић морао је да изврши читаво одисејско путовање, док је нашао пореско звање које ће да прими каузију; јер установа новинске кауције била је

*) И ту је Медаковић много допринео, те је Нови Сад добио пошту и телеграф.

у Мађарској нова ствар и у Војводству нису била звања још до-
била никаква упутства у том погледу, те тако нико не хте да
прими у депозит 2500 фор. ср. на име кауције за *Српски Дневник*.

Медаковићев лист, који је излазио само два пут на недељу,
брзо је нашао потпуна одзива у народу, коме је још од *Напретка*
Медаковићево име пријатно звонило. Популарни начин писања ње-
говога отворио је *Дневнику* приступ у све слојеве народне. Ако и
јесте већина српске интелигенције поврела у беамтерију, остало
их је још доста, који су у Медаковићеве листове слали дописе,
чланке и прилоге. За кратко време постаде *Дневник* са *Седмичом*
правим органом српскога народа, народним средиштем за политични
и књижевни рад.

Овај успех морао је тим већма изазвати позорност београдских
власти. Као што је познато, Војводство је само по имену било срп-
ско, а у самој ствари ни сами Салибург није био немачкији и —
римокатоличкији. Ако је београд држао за нужно, да Србе за толике
њихове жртве и услуге награди испуњењем речи, којом су им се
обвезали његови претци, они многи немачки београдци у Војводству
трудили су се што својскије, да осујете београдску намеру. Пак су
и успели. О српском имену и језику у јавности није ни речи било,^{*)}
пак је инспекција београдске полиције дотле ишла, да су жандари
у Новом Саду и у куће српских тежака улазили и забрањивали
женама прати кошуље, ако је био какав празник римске цркве!

Може се мислити, какав је могао бити положај српскога по-
винара у таквим приликама, ако је покушавао говорити о јавним
пословима. Чисто се не би веровало, кад би се казивало, за што
су свезапињали у новосадском крајемцу код Медаковића и ње-
говога *Српскога Дневника*. У вечитом падрану особито су се одли-
ковали комисари Клезијус и Бернштајн. Још им је понајбоље умео
доскакивати Милорад Медаковић, који је у Црној Гори научио био,
какав је «дипломатски» начин понајприкладнији на одношаје са
београдским властима. Положај *Српског Дневника* знаменито је оте-
жавао рат, који се 1853. године почео међу Русијом и Турском и
који ће после годину дана да се рашири у рат Русије са Турском
и западном Европом. Аустрија, истина, није отворено изишла против
Русије на бојиште, али она је у хостилности против ње ишла до
границе, где је још само била формална објава рата. Видимо, како
су и данас у Аустрији прогонене руске симпатије, кад обе царевине

^{*)} Валда се неће у штогод рачувати име круновине «српско» војводство!
или прештампавање кирилицом саватих хрватских превода државних закона
и наредба!

с остентацијом показују своје међусобно пријатељство: а да како је било онда, кад је Аустрија пошла била да «удиви свет својом неблагодарношћу!» Медаковић наравно, у своме листу стао је противу Турака и њихових крштених савезника, а уз Русију. Може се мислити, како је то срдило ћесарске власти у војводству. У марту 1854. г издао је париски архиепископ Сибур окружну посланицу у којој је с ултрамонтанским фанатизмом ударао на «руску» веру и у својој мрзости на православне дотле ишзо, да је хвалио мухамеданство и давао му првенство над хришћанским православљем. Ово је исти архиепископ после две године, у марту 1856 године, поновио, издавши поводом парискога мира нову посланицу, у којој се занео до питања: «Није ли мухамедовство у основу само секта кршћанска?» Против грдња, што их је париски архиепископ просуо на православље, устао је Медаковић у праведном негодовању и жестоко је осудио прелата римске цркве због његовог глупог фанатизма и нехришћанске интолеранције. Наравно, да се ћесарским властима није допала ова одбрана православља од безобразна насртања францускога примата, те новосадски крајзамт (окружна власт) позва Медаковића на одговор због тога, што је устао у одбрану «руске» вере. Са достојанством одговори Медаковић, да он није бранио «руску» веру, него православну веру, коју и он исповеда, и као њен син устао је по дужности да је одбрани од нападања и грдња, ма да је ове на њу просуо један од највећих достојанственика римокатоличанске цркве. У крајзамту увидеше, да Медаковић ипак има право и да би неполитично било, кад би он и због тога искусио какве неповољности, за то га оставише на миру. Али му у будуће строго забранише да се за православну веру заузима!

За цело је наша публика и заборавила на те посланице париског архиепископа, јер ми лако и радо подобне ствари заборављамо. Али би доиста потребно било, да их имамо на уму, како се не бисмо у чуду нашли, као оно лане, кад је бискуп Штросмајер издао ону своју фамозну посланицу, којој се ми у својој наивности никад надали нисмо, премда се не бисмо дивили ђаковачком бискупу, да нисмо међу тим већ заборавили били на његовог красног клијента Чокрљана. Такви поступци римских прелата природна су последица главнога начела римске вере. Присвајајући себи јединоспасавајућу моћ, она доследно мора бити фанатична и тежити за прозелитизмом. У том погледу има архиепископ Сибур право, ако је налазио основне сродности међу мухамедовством и римским католицизмом: и мухамедовство, исто као и римско католициштво, присваја искључно за себе моћ, да може отворати на рају врата; оту-

да његова интолеранција, тежња за прозелитизмом или за уништавањем сваке друге вере. Против овог основног начела римске вере ништа не доказују они племенити појединци међу католицима, који су кадри узвисити се над римским мрачним фанатизмом. Овакви изузеци само потврђују правило. Ено главом непогрешни намесник Христов, многогрешни папа Пије IX, исто је чинио међу осталим и 20. априлија (2. маја) 1877. кад је поводом започетог рата међу Русима и Турцима јавно и свечано казао: „да не зна, која ће страна победити, али да добро зна, да над једном од њих, која се зове православна, али је шиизматичка, стоји тешка рука Божије правде због гоњења католика!“

О правдо Божија!

Класично је било гледати чиновнике новосадског крајзамта у септембру 1854. године. Војска крштених турских савезника искрцала се тада на Крим. На Азми се побила са Русима, који су се морали повући Севастопољу. У Беч дојезди на на ирном змају татарин од Омер паше и донесе глас, да су савезници већ отели Севастопољ; а бечке новине још тада нису нимало уступале у лагању својим данашњим енигонима, те и донесоше из најпоузданијег извора најподробније податке о томе, како је овај тврди и главни град руски на ирном мору пао. Јован Бошковић, тада јуриста, остао је био преко оних ферија у Бечу, па на молбу Медаковићеву оде у руско посланство, где му драге воље рекоше, да по њиховим непосредним и најновијим извештајима Севастопољ стоји и да до њега непријатељи ни дошли нису. Одмах Медаковић обнародује ту вест. Случајно сам био тога дана дошао у Нови Сад и био сам сведок оне забуне, што је услед те вести настала. Кома да се верује? Да ли Бечанима, који онако лепо лажу, или Медаковићу, који противно вели? Господа из крајзамта од јела да из коже изађу и лупаше главу, да ли би се на основу закона о печатњи могло што радити са тим Медаковићем, који је тако продрзлив да противно „целоме свету“ тврди, да Севастопољ није пао. А кад најпосле и бечки новинари стидљиво исповедише да су слагали, те на Омер пашина татарина сву кривицу бацише, не хтедоше Срблии никоме више веровати, но једином Медаковићу и његовом листу, који је том приликом задобио безусловни ауторитет.

Што се тиче Медаковићева писана о стварима Србије и Црне Горе, ту је понашање Бесарских власти различно било. У Србији били су кнез и влада безусловно одани Аустрији, па како је Медаковић био познат као Обреновићевац, то су на њ увек са неповерењем погледали, те би крај свега његовог опрезног писана овда

онда по који број *Дневника* у Београду узашћен био. Ту је дакле већ била као нека коректива. Тим већу пажњу обрађали су писању *Дневника* о црногорским стварима. Већ у децембру 1852. године добио је *Дневник* прву писмену опомену, јер је писао у корист Црне Горе, а против Турске, „која је у пријатељским одношајима спрам Аустрије“. По тадашњем закону, после треће опомене могао је лист бити обустављен. Дакле овај мemento био је врло непријатан. Истина, Лајпциген је у своје време посредовао у Цариграду у корист Црној Гори; али ово посредовање нити је избрисало прву опомену, нити променило понашање новосадског крајзамта спрам *Дневника*. Године 1858. био је онај кратки али крвави рат међу Црном Гором и Турском, који се свршио славном спасовском победом на Граховцу. Тим поводом писао је *Српски Дневник*, наравно, пријатељски по Црну Гору, а ненаклоњено спрам Турске. Посебице почетком јунија речене године полемизовало се у *Дневнику* у једном чланку са Сечким новинама, које су Турке браниле а Црногорце називале да су Räuber, Nasenabschneider — исто као што то у Бечу и данас чине. Тај чланак даде повода темишварској губернији, да крајем јунија даде *Дневнику* другу опомену, јер се заузимао за рају против Турака, а то се не може трпети, да један лист тако пише о држави, „која је у пријатељству с Аустријом“. Најзад у септембру исте године доби *Дневник* истим поводом и трећу опомену, би обустављен на три месеца дава, и ја, који сам од почетка 1858. године био уредник *Српскога Дневника*, бих решењем губерније уклоњен од уредништва, „weil er (т. ј. ја) nicht die zur Leitung eines politischen Blattes erforderliche Vertrauenswürdigkeit besitzt“. Медаковић хтеде *Седмичом* колико толико накнадити претплатницима штету за непримани лист, па је стане издавати недељно два пута и у пој доносити кратке вести и осим књижевности, поуке и забаве; али у новембру забрани власт и *Седмичу*.

Није Медаковић имао посла са београдским властима само као новинар. Оне су поклањале приличну пажњу и другим производама његове штампарије. Тако на пр. у другој поли 1854. године имале су пуно посла због једве песме, која је у календару *Ласта* за 1855. годину изашла под насловом „Сан и дан“ и са потписом Родољуб Србић. Нису вукли на одговор само Данила и Милорада Медаковиће, него и мене нађоше у Бечу, па ме последњих дана новембра 1854. године у по ноћи истераше из кревета, преметаше ми ђачку празну собу, запечатитише нека писма и једну књигу и уз пратњу једног полицијског чиновника и два војника одведоше ме

по мраку у полицију, одакле ме отправише у земаљски суд, где ме на испит узеше. Особито су при испиту љубопитни били да им се каже значење четврте стресе, у којој је реч о «корову» и «штиру» и о «леглу змија љутих». После мене потезали су због исте песме на испит и јуристу Перу Михајловића, сада адвоката у Осеку, и још неке друге ђаке. Цела се ствар разишла у ништа и ћесарске власти видеше, да их је напрасно потрудила сувишна лојалност преосвећенога владике бачкога Платона Атанацковића, који је свога пријатеља, новосадског окружног начелника Трику, алармовао : „Како се могу пропуштати тако опасне песме, као што је та у *Ласта* ?“ *)

Вечита узнемиривања од стране ћесарских власти покварише Медаковићу сву вољу на журналистику. У мају 1859. године прода он владици Платону за 17,500 фор. ср. (у кованом новцу) *Српски*

*) Песму је ту сцезао млади даровати Милан Берић, који је прерадио умиро за наше песничтво. На сазидање читалаца ево јој текста :

С А Н И Д А Н.

Зора зори, ветри поју,
Устати вам, браћо, треба,
Хајде сви на радњу своју,
Пословица иште хлеба.

И тако вас мало има,
Зар можете јошт снавати ?
Помислите, да ви свима
Дужни јесте хране дати !

Погледајте, браћо, тамо,
Где с' зелене њиве туђе;
А мотрите своју само —
Може л' гдегод бити хуђе ?

Урес њен је коров густ,
Штир се шири на све стране,
Ту је легло змија нустих —
Да красоте одабране !

Будите се, о за бога !
Златно јесте ово време;
Сетите се поља свога,
Посејано није семе !

Деца ваша сузе роне,
Глад их мори — хлеба дајте !
У плачу им срце тоне —
Хајте у то поље, хајте !

Биће вашој деци хлеба,
Зелениће с' ваша поља,
Трудити се само треба,
Јер така је божја воља !

Неста таме, оде санак.
Теби, боже, хвала веља !
Браћа с' буде дође данак,
Испуни се моја жеља !

Већем братан живо ради,
Коров вади, поље оре,
Већ се дете хлеба слади
И српске се песме хоре.

И наша се већем њива
Младим житом накупља;
За то браћа да су жива !
Слава њима вечна била !

Дневник (с кауцијом) и своју печатњу, па се пресели у Београд.*) У Београду није ни пуне две године дана провео и 1862. године врати се у Нови Сад, па како су међу тим у Аустрији настале за журналистику повољније прилике, то 1863. године на ново покрене лист *Напредак*. Године 1864. требало је у народном конгресу бирати новог патријарха. Из најчистијег уверења Медаковић је у своме листу препоручивао посланицима народним славонскога владика Никанора Грујића Исход избора врло га изгустова. Он виде, да ту не решава уверење о способности и правој потреби цркве и народа, него да су меродавни са свим други обзир; да се „популарност“ чија исто тако хоће другоме да намеће, као што се на другој страни не иначе него командује извесним лицима, коме да даду свој глас. Крајем септембра 1864. године предаде мени *Напредак* у својину, оставивши и даље кауцију при листу.

Овим је јавни рад Данила Медаковића као публицисте био завршен. Он се, истина, још до 1867. године овда онда у *Напредку* јављао, али после те године одао се скоро искључно својим домаћим и породичним пословима, ако и није престао пратити јавне догађаје са највећим интересом, па и књижевни рад није са свим био напустио.

Горе сам споменуо, да је Медаковић уз *Српски Дневник* издавао и недељни књижевни прилог *Седмицу*. Он је овај прилог издавао по примеру *Српскога Народнога Листа* и *Подунавке*, да би одговори књижевним нашим потребама. Ако му суд о нашим књижевним приликама и књижевницима и јесте био уместан, он себе није држао за компетентна у питањима лепе књижевности; зато је радо пристао на то, да др. Ђорђе Натошевић, Јован Ђорђевић и покојни др. Јулије Радишић приме на се бригу око *Седмице*. Ово „сасловије“ мишљаше, да би требало *Седмицу* у негу руку еманциповати од одношаја додатка политичном листу; за то предложише Медаковићу, да од 1855. године почне примати претплату и на саму *Седмицу*. Медаковић пристане на предлог и заиста јавише се на саму *Седмицу* читава 4 — и словом велим: четири претплатника. Ово је врло карактеристично за наше тадашње књижевне прилике и изгледа скоро невероватно спрам данашњег стања те врсте наше књижевности. Наравно да од „еманципације“ *Седмичине* није могло више бити речи. Кад сам ја после ступио у редакцију *Српскога Дневника* као помоћник, предао ми је Медаковић *Седмицу*, да ја њу уређујем.

*) Владика Платон дао је *Српски Дневник* Јовану Ђорђевићу, а печатњу је покљонио 1865. године српској новосадској гимназији; али је те печатње на скоро нестало.

Осим публицистичкога рада његовога, Медаковић је и иначе радио на книжевном пољу. Ту му је главно дело *Повјестница српскога народа*, коју је издао у четири чести. Ову повесницу намерно је он грађанском реду нашега народа, нити је он у њој хтео да изводи нова каква факта, задовољавајући се, да с извеснога гледишта пресуђује догађаје у нашем народу. Његова непристраниост показује нам се ту у најлепшој светлости. Он је био срцем и душом одат Обреновићима, али му то није нимало заслепило очи, да види велика својства Карађорђева, нити је он спадао у оне, који мисле, да се Милош не може похвалити што се неће Карађорђе покудити, или да се о Карађорђу не да што добро рећи, ако се неће наградити Милош. Сам кнез Михаило изрекао му је признање због начина, како је писао о Карађорђу у овом поменутом делу. Ипак му историју тада не пропустише у Србију, јер је он ту и о кнезу Милошу изрекао објективан суд.*)

Исто тако знаменит је рад његов био као издавача књига. У оно време ми још нисмо имали, ко би српске књиге о своме трошку и на свој ризик издавао. Ко је књигу написао, тај се морао сам старати, како ће је и издати. И у том погледу данас несравњено боље стојимо Медаковић је доста учинио и у том правцу, а ако дела, која је његова печатна издала, нису боља, није он крив, него тадашње околности, које нису пријале нашој књизи, тако да је неко време и један Рашић могао са својим книжевним производима неку ролу играти. Ипак ваља ту споменути — осим Доситијевих дела, о којима је била реч горе — Даничићев превод Муравјевљевих *Писама о служби божијој*, па први део Петрановићеве *Историје књижевности*. За овај део Петрановићеве историје дао је Медаковић 300 фор. ср. на име хонорара. Грехота би била, ако цело Петрановићево дело не би угледало света. Ту је труд целог живота родољубна Србина, који по свом научном изображену за цело није уступао туђинским литерарним историцима, који на рифове пишу своја дела, да их после мањи народи преводе, увлачећи тиме међу нас туђинска мијења о важној грани људскога развитка. Још је Медаковић помагао издавање гдекојих дела тиме, што је губитак, ако би га одатле можда било, узимао на рачун своје печатње, а никакву добит није одатле за се тражио. Тим начином изишао је на пр. Јована Бошковића превод Штуровога дела о словенским народним песмама. Овде ваља још споменути и календаре Медакови-

*) Кнез Михаило потпомогао је повцем издавање Медаковићеве повеснице. Кад му је Медаковић после вратио овај повес, рекао је кнез, да је то први зајам, који му се враћа.

ћеће печатње, *Годишњака* и *Ласту*. Ови календари штампали су се у 8—10,000 екземплара и знаменито су помагали ширењу народне књиге. Прилоге у њих давао је особито др. Натошевић. А Медаковић је и ту посведочио, да му је публицистички рад главни позив, пишући он у речене календаре преглед политичних догађаја од прошле године.

Кад се позаукао са публицистичнога пола, Медаковић је прегледао да напише животопис кнеза Михаила Обреновића и једну историјско-политичну расправу о војничкој крајини аустријској. Ову расправу хтео је да доврши пре коначног укидања војничке границе. Дуготрајна болест и смрт не дадоше му, да доврши ова два дела.

Последње године свога живота провео је у Загребу. Продавши своје имање у Новом Саду и у Београду (Вучићеву кућу), он је купио добро у Писаревини у Хрватској и да би га могао боље надгледати, одселио се у Загреб. Православној српској општини загребачкој био је председник.

Међу народним трудбеницима стоји Данило Медаковић на одличну месту. Он се може назвати оцем српске журналистике и творцем српског новинарског стила. Он је српским публицистама одрешио језик и показао им пут, којим ваља да поступају, ако ће да пишу за свој народ. У томе има он епохално значење, као што га има за српско песништво Бранко Радичевић. Разлика је међу Радичевићем и Медаковићем та, да су Радичевића негови последници далеко надмашили, а Медаковићеви епигони нису њега ни данас достигли у популарноме слогу. Уводни чланак (leader) у српском новинарству води свој искон од Медаковића, као што енглески «лидер» има свој искон у славном писцу несравњенога Робинзона. Али још једну неоцењену заслугу има Медаковић за српску журналистику. Он је створио публику за српске политичне новине. До њега није могао бити говора о овој публици. Српске новине имале су до њега тек по коју стотину уписника, пак и ови нису држали српске новине, што су им оне биле неопходном потребом, него управо из «родољубља». «Кад држим туђе новине, нека иду десет форинти и на српске новине, ако и нема у њима никад ништа». Медаковић је прокрчио пута српским новинама у све редове и у све крајеве српства. У највећем степену популаран стил, који никад није у прошташтво падао; топло чувство искреног родољубља; избегавање личнога протеривања; па она његова дубока моралност, којом се сав његов рад одликовао — све то чинило је, да је Медаковић био као предестиниован за препорођај наше журналистике. Народ му се и одазивао по заслуги. *Српски Дневник* брзо је дотерао до 2000 прет-

платника из свију крајева и сталежа српских. Медаковић није никоме наметао свој лист, не хотећи коме наметати своје мњење; тим начином није у свом новинарском послу имао вересије, за то му је овој и био у пуном смислу речи здрав. *Успех Српскога Дневника* наскоро га је обезбедио са материјалне стране, тако да је без бриге могао у будућност гледати. Колико је мени познато, он је досада једини српски новинар, који је и у материјалном погледу имао успеха. Он га је поштено и са трудом својим заслужио. У послу му је помагао његов брат Милорад, а кад је овај крајем 1854. године отишао био у Приу Гору за секретара кнезу Данилу, дошао сам ја као помоћник у редакцију *Српскога Дневника*. Иначе је *Српски Дневник* имао на све стране добрих дописника и најодличнији мужеви у српству слави су му своје чланке.

У свом политичном правцу био је Медаковић пријатељ уставне слободе; али му у част ваља признати, да није праву уставност видео у оној шаблони, по којој се на европском западу граде устави. Он је желио за Србију народно учешће у законодавству, али према околностима и приликама народним. У свом листу давао је он места патриотима из Србије, кад су они писали о народним потребама; а и сам је врло чисто расправљао о стању у Србији, на његово заузимање за сазивање народне скупштине у Србији није мало помогао, да се уготовио пут за повратак Обреновића у Србију. Обреновићи га и јесу врло уважавали за његову у свакој прилици осведочену оданост према њима. Он је њиховом помоћу купио печатњу 1847. године, али после никад није од њих ни примао нити тражио какве потпоре, ако је после 1849. године и био неко време у доста незгодним материјалним околностима. Њему је савесно и стидно било, да се њима утиче за нову помоћ. Ако и јесте знао, да га Обреновићи цене као нијприсијегга свога, он док је у Београду становао, никад није одлазио ни староме ни младоме кнезу, до ли кад су га они позвали. Ово му је готово кнез Михаило и замерао, јер можда ни с ким није могао тако поверљиво и отворено да се разговара као с њиме. Кнез Милош пудио му је 1859. године портфељ министарства просвете. Медаковић није примио ову часну понуду, јер у њему није било жице за „господством“ у тривијалном смислу: он је био задовољан, кад је учинио, што је држао да му је дужност; да ли ће му се то признати, та брига није га мучила.

Медаковић је био на гласу као русоман. И заиста, у својим листовима он је увек стојао уз Русију, па за време Вахова апсолутизма и док је Аустрија „удивљавала свет својом неблагодарношћу“, он је због тога имао доста неприлика од стране бечарских

власти. Њега су и у Русији знали као свога пријатеља и одлични руски писци слали су му у знак свога поштовања своја главна дела. Кад се у Бруселу оснивао француски лист *«le Nord»*, пућен је Медаковић уз сјајне услове, да се прими уредиштва тога листа, који је имао пред Европом заступати руске интересе. Он се није примио понуде. О руском темату ја нисам једанпут говорио с њим и могу у том погледу казати, да није био ни већи ни мањи русоман од свакога Србина, који у Русији види природнога савезника и заштитника српству, позваног на то по јединству вере и крви, као и по истим интересима. Али је Медаковић далеко био од тога, да је слеп био спрема погрешака руске политике. Ја сам се готово убезекнуо, кад ми је један пут у такву разговор казао, да Русија што је чинила у Влашкој и Молдавији и у Србији за ослобођење тих земаља, није то чинила из несебичних побуђења, него што су околности такве биле, које су њену политику нагониле, да узме на се ролу ослободиоца. После овога разговора ја сам имао са свим другојачије мишљење о Медаковићевом русомањству. Но како је ова страна у Медаковића особито важна за оцењивање његовога рада, то ћу овде ставити његов суд о руској политици у последњим годинама. Вадим га из његових писама, која нису намењена јавности, а писао их је лицу, пред којим није никад никакве тајне имао.

У писму од 16. (28.) августа 1875. пише: »Херцеговина ће проћи добро свакако а и Босна избавила би се за цијело зла, да се у њој радила разумна што прије (од стране Србије) покрене. Кад Енглези пристају на отцепљење Босне, ваљда се томе не би противили ни Руси, који су данас свемоћни. Андраши се шалио, ако је кнезу Милану пријетно. Новиков није му могао пред другима рећи да устаје. А ако Руси годе Андрашу или Турцима, што мени никако у главу не иде, у таквим околностима не бих их у томе слушао, пак знао да ће ме, што је кнез Милош 1833. год. рекао, стати не само достојанства, него и живота. Та проста је то ствар, да Русија не би смјела ни своју историју, ни свој образ признати и робовима српским ропство даље наметати, нити им шта кварити. Не би смјела пустити, да Турци кнежевини што нашкоде, него би морала стати томе на пут, ако би до тога дошло. Кнез и народ српски ништа немају изгубити, а добити могу много. Заиста ће онога »земља кети«, који сад не устаје«.

У писму од 1. (13.) октобра 1875. вели: »Ја не знам мислити друкчије, него да се Горчаков и Бизмарк слажу. Ако је то, онда Андраши не смије ни помислити на улазак у кнежевину. Ако је наумио Бизмарк у Кронштат или Дорпат, он се тога не ће оканути

прије или послѣје. Али ја мислим, да и њему то не пада на памет, јер зна, да је Француска запета пушка уз Русе. Доста о томе. Нашој несрећи сами смо криви били и остајемо; а несрећа је по нас, што је цар Александар тих и благ и што је Горчаков матор. Пролази тако прилика једна за другом, а наша сиротиња остаје у ропству као што је и била.»

14 (26) октобра 1876. пише: »Данас свемоћни Руси, као што се види, играју онако, како им свира Андраши, који је још 1871. г. мислио са Наполеоном утаманити их. Никоме на свијету не би било криво, да се Босна и Херцеговина ослободе ма од које руке свога ропства, осим Мађара. И Руси поводе се по њима! Имају и за што. То су показали у прошлости, а то зна, неће ли и у будућности... Да је рађено (од стране Србије) разумно, сложно, са планом и у договору са Црном Гором, могло се је много урадити, бар толико, да ни Игњатијев не би тако Андрашу угађао и са реформама опет зубе премазивао.«

12 (24) децембра 1875. вели: »Овамо (у Хрватској) бјегунци јадни пропадају јако. Што им је стоке остало, немају чим да хране, пак цркарају и они и стока. Страшно је и помислити на ту пропаст. Прољеће је далеко. Дотле тешко да се то сврши. Тешко нама, кад је допало Мађару, да нам кроји капу! До сада сам мислио, да Руси не поричу што рекну, а сад престаде и та вјера и то уздање. Онакова изјава у »Правит. Вјестнику«, а сад оставити Андрашу на милост! Сами прилози руски ништарија су. Добро им је казао »Мирџ«, да још не знају ни сами шта су. У таковој прилици требало би да је било поједини Руса, који би дали онолико, колико су до сада дали сви на ону ларму. Могу, али не ће. — Ако кнежевине не буду кукавице, на прољеће би морале замурити и угазити, пак пукло куд пукло.«

У писму од 2 (14) јунија 1876. пише: »Пријатељи турски оживше, од како Азиса збацише. На сваки начин Горчакову је рачун поремећен. Има ли други готов и какав је, видићемо. Док год буде друговао са Андрашом, не ће му посао бити чист ни берићетан... Као што видим из новина, Андраши и сви његови ликују, што се Горчакову помрсише конци. И право му је. Скоро годину дана пушта Андраша да ради о побољшању стања наше сиротиње, коју би Андраши, кад би могао, попио сву у капи воде.«

18 (30) јунија 1876. вели: »То је видео сав свијет, да је Горчаков предао био Андрашу да ради за рају, и сав свијет зна, да би Андраши, само кад бу могао, попио у капи воде не само сву

рају, него и Горчакова и све Русе. Шта ће даље бити, видимо, а ово смо већ видели. Нека гледају Руси, како сад бесне и у Пешти и у Бечу."

7 (19) августа 1876. примећује: „Руси би се прије споразумјели и са Енглезима, него са Мађарима. То је ваљда знао сватко осим Горчакова."

20. фебруарија (4. марта) 1878. пита на дринопољске предиминарије: „Од куд Бугарској аутономија потпуна, а Херцеговини не?"

4 (16) јунија 1878. вели: „Конгрес мути. Над нашим крајевима предаде власт Мађару. Можемо мислити, како ће он газдовати. Не би се он за то ни отимао толико, да се не нада и да не мисли Србима кварити што више може. А сад ће моћи доста. Овамо (у Хрватској) има већ више чиновника, који су за Босну одређени, а из Далмације ће ваљда какве Павлиновићевце у Херцеговину. Потурчењацима ће дати превласт, а на ове ће упућивати шокце. Извићи ће, бојим се, враг од тетке. Да је рађено паметно од кога је требало, било би то друкчије и много боље. Срби проливаше крв и страдаше љуто од сваке руке, а други се смијаху, те сад хоће још и да се користе. Те смо среће били свакад, јер смо и те памети били. Све нам је непријатељ, а ваљда нитко већи него ми сами. Мајкову евала! Само што је закаснио. Они из Србије, који су били у Стамболу, а и други (из Србије), требало је раније да су то знали, што зна Мајков, пак да су казивали и казивали Игњатијеву, те не би овај скоро и Призрен дао Бугарима."

У писму од 19 (31) августа 1879. пише: „Ја не знам, колико су српски властници дали повода, али са нашега гледишта не може се узети друкчије, него да су Русима Бугари куд камо милији него Срби, пак и сами Црногорци. Не знам, хоћу ли ја доживити, али држим, да Русима нитко неће бити неблагодаран толико, колико Бугари. Ја бих волио да не погодим... Шта ће бити са Босном и Херцеговином? Је ли могуће, да ће Руси пустити Мађаре, да полижу и једне и друге ренегате на штету већине и да остану у тим земљама без краја и конца? Тко је могао мислити друго, него да ће Руси запитати бар Андраша, докле он мисли реформисати и остати. Ни гласа још од тога! Али то ваљда мора наступити и крај свему имала би бити аутономија бар овакова, како је у Источној Румелији."

Ја мислим, да су доволни горњи наводи за оцену Медаковићева русоманства. У том степену сви смо ми русомани. А мислим да ми не треба ни опровргавати ове, који су можда из топлога заступања Русије у *Српском Дневнику* изводили, да је Меда-

новић примао какве новчане потпоре од Русије. Од Русије није он ни ордена каква добио; ако га и није тражио, за цело нико није имао од њега више права, да му се од те стране на тај начин признање изрекне. Довољно би било и то што је немачком Петербургу Мелаковић дао словенско име *Петроград*, па да му Руси име вазда држе у благодарном спомену. Све што је оданде добио, био је леп прстен, који му је цар Никола послао за његову повесницу српског народа.

У погледу на Хрвате има се о Медаковићу казати, да он њих од Срба није делио, држао је, да Срби и Хрвати увек треба сложити да раде, сматрао их је за један народ. Тим већма згадио се на оно братоубиствено, самоубиствено, издајничко лудило, које је међу Хрватима ових последњих година овладало.*)

Не треба ћутањем прећи, да је Медаковићевим родољубним настојањем празновање св. Саве, као народног просветника и школског патрона, свуда у православном српству у обичај ушло. Исто тако није његова малена заслуга и то, што је 1856. године са другим родољубним Новосађанима у главној скупштини Матце Српске дат силовит мах идеји премештаја овога завода са периферије српства у Нови Сад, тако да се тај премештај могао 1864. године и извршити.

Године 1853. јавише из Горњег Карловца, да је једва обележен гроб жаркога родољуба, владике Лукијана Мушицкога. Медаковић, који је непосредно у своме завичају гледао спасоносни рад Лукијанов за српство и православље, ватрено се заузме у свом листу, да се на гробу митроноснога песника дигне споменик, достојан народа и песника. Успех је био потпун. Споменик на Лукијанову гробу диже се данас као анта, којом је на ону страну обележена област српске мисли.

Имајући топла чуства за сваку народну потребу, Медаковић је велику пажњу поклањао народној просвети. Особито је свом снагом подупирао младе Србе, који су се наукама одавали а материјална су им средства слаба била. И ја сам један од оних, којима је Медаковић у школовању помагао. Дарежљивост његову уживали су све до последњег часа многи српски ђаци; а колико сам могао

*) 10. (22) маја 1877. пише у једном писму: »Хрвати тјераше прије Мађаре, а сада Бечлије у Босну и Херцеговину, те бисере Свилањ-или Звонимирове круне.« Академијски младенци спремају за ту прилику манифест, од прилике уман, као што је и одговор им Мајкову. Кажу, да се Херцеговци и Бошњаци боре под хрватском заставом и за краља хрватскога. Блауотина сувише.» А 20 Фебруарија 1878 пише: »Лудост, која је тако страшно против Срба овдје мах отела, досадила ми се тако, да већ и сам премисљам одавдје ук омити се.«

дознати, није он заборавио на српску школу ни у својој тестаменти. Млад један потурчењак из Босне борио се 1848. и 1849. године са Србима против Мађара. Кад се мир успоставио, давао му је Медаковић што треба, те да се учи и изображава. Потурчењак је хтео да се покрсти, али му Медаковић ни по што не даваше да мења веру, него хоћаше да његов питомац оде међу своје једновернике у Босну и да им објашњава, да су они Србима рођена браћа, ако и јесу од друге вере. Где његова средства нису достизала, тамо је Медаковић побуђивао имућне родољубе на потпомагање сиромашних српских ђака. На његову препоруку давао је кнез Михаило многим српским младићима кнежевске стипендије, као : Илији Вујићу из Ирига, Светозару Милетићу из Мошорина, Петру Протићу Сокољанину и др. У опште кнез Михаило врло је ценио и љубио Медаковића и поверавао би му сваку своју тајну. У писму би му од милости обично писао : „Љубезни мој меду и чемеру !“ У септембру 1858. године, имајући породична посла у Вечу, сврнуо је Медаковић у Иванку, добро кнеза Михаила код Пожуна. Кнез се није део у Иванци, него је отишао био у лов у планину. Кнежев лекар др. Пацек (Словак), који је под видом доброћудне осорности имао обичај да грди све што је српско и да Србима свакојаке непријатности чини, баш се био спремио за кнезом у планину, па нити хоћаше с Медаковићем остати у дворцу, нити га повести собом. Кад је то кнез дознао, врло се наљутио на Пацека и наложио му је да се код Медаковића извини за указану му непристојност, што је овај преко писма и учинити морао.

Медаковићу је срећа ишла на руку, да је свој не мали труд видео увенчан и са материјалне стране. Али веће благостање није му изменило начин живота. Он је и даље остао у животу свом умерен и штедљив, као што је и био непријатељ разметању и раскошности.

Владао је језиком српским, талијанским, немачким, француским, руским, латинским.

Друштво Српске Словесности (данас Српско Учено Друштво) изабрало га је за свога дописнога члана.

Са Данилом Медаковићем умро је врстан син српскога народа, који је својим радом осигурао себи одлично место у народном пантеону. Што се не може за свакога казати, то се Медаковићу мора признати: да је своје место како треба испуњавао и у потпуном смислу извршио задатак, који му је судбином стављен био у развиту српскога народа.

Вечна му памет !

ЂОРЂЕ ЛОПОВИЋ